

чатку вермахт, а пізніше, з 1944 року, СС. Під час конфлікту з Радянським Союзом керівництво Третього Рейху, керуючись девізом *Divide et Impera*, проводило політику сепарації національних груп радянських військовополонених. Для окремих груп полонених (в т.ч. українців) створювалися кращі умови, аніж для росіян чи інших народів. В рамках цієї політики в перші місяці радянсько-німецького конфлікту десятки тисяч радянських військовополонених українського походження були відпущенні додому. Німецька окупаційна влада давала можливість українським гуманітарним організаціям на кшталт Українського Червоного Хреста (УЧХ) допомагати радянським полоненим. УЧХ у різний час діяв у всіх окупаційних зонах, на які були поділені українські землі. Червоний Хрест був організацією, яка надавала реальну допомогу українським полоненим харчами, одягом та іншим, хоча не була вільна від авантюристів. Політику «привілеювання» радянських полонених українського походження було згорнуто восени 1941 року. В результаті цього українські полонені розділили гірку долю всіх колишніх солдат РСЧА, що потрапили до німецького полону. Загалом нацисти знищили протягом 1941-1945 рр. приблизно 3,3 млн. радянських військовополонених. У майбутньому можливий розгляд долі німецьких військовополонених на території СРСР, а також аналіз питань долі українських «остарбайтерів».

Мазурок О. Ю.
РДГУ

ГЕНДЕРНЕ ПИТАННЯ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОУН ТА УПА

На початку ХХІ століття проблеми історичної інтерпретації подій Другої світової війни залишаються актуальними. Втім, в сучасних системах координат набуття Україною досвіду державотворення, особливо виникає потреба детального аналізу такого рівня історичної парадигми подій Другої світової війни, як діяльність ОУН та УПА.

З огляду на відомі обставини подання історичного минулого крізь призму ідеологічної стратегії тоталітарної системи, питання діяльності українського підпілля майже не було історично інтерпретовано, а наявні поодинокі спроби їхнього осмислення відзначаються очевидною політичною ангажованістю. Руйнування тоталітарної системи спричинило спектр відчутних змін у трактуванні історії українського підпілля. Утім, аналіз праць з означеної проблематики дав підстави констатувати, що науковці пишуть історію підпілля, як суто чоловічу, здебільшого оминаючи проблему участі у підпільній діяльності жінок.

Висновки про гендерну нерівність у питаннях сприйняття діяльності українських підпільників ґрунтуються на аналізі видань, у яких подано переліки імен чоловіків схарактеризованих або, як герої, або з протилежного боку, що спричиняє формування ілюзорного уявлення про повстанську боротьбу, як суто чоловічий прояв. Основний масив інформації репрезентований образом чоловіка-героя, як безпосереднього учасника воєнних дій, а жінку розглядають у площині мирної та звичайної для суспільства діяльності здебільшого, як жертву без урахування її участі в активних воєнних діях.

Цілком зрозумілим є те, що витoki проблеми соціального становища статей у питаннях, пов'язаних з повстанською армією, не є конкретно приналежним феноменом визнання діяльності жінки в українському підпіллі. Це питання слід розглядати у контексті сприйняття жінки, як учасниці воєнних дій в цілому. Сучасна історична наука вимагає нових підходів із включенням жіночої історії, як невід'ємної складової історичного процесу.

Дослідницький потенціал проблеми діяльності жінки в лавах ОУН та УПА окреслений потребою розроблення на постколоніальному українському просторі нової гендерної політики, що детермінована посиленням статусу жінки, як активного учасника розвитку всіх сфер сучасного соціуму. Відтак, одним із напрямів вивчення генези українського гендерного питання, є комплексний та ґрунтовний аналіз діяльності жінки в лавах українського підпілля (ОУН та УПА).

Історично-наукове осмислення такої багатоаспектної проблеми, як діяльність жінок в лавах ОУН та УПА передбачає представлення змісту такої діяльності, її масштабів, напрямів, форм та методів, оцінювання становища та функціонування жінок у підпіллі, а також аналіз політики підпільних структур з її організації в умовах підпільної боротьби. Крім того, ґрунтовне висвітлення діяльності жінок-підпільниць в один з найбільш драматичних періодів історії України визначається вимогою адекватного аналізу об'єктивних і суб'єктивних мотивів поведінки жінок, ставлення чоловічої більшості до їхньої діяльності у підпіллі, психологічних та емоційних факторів побудови лінії поведінки тощо.

З огляду на вище викладене на сучасному етапі української історії видається особливо актуальною потреба зваженого, об'єктивного та неупередженого аналізу таких сторінок історії ОУН та УПА, як діяльність у їх лавах жінок-повстанок. Дослідження цієї теми увиразнюється у площині виховання історичної свідомості українців: оволодіння соціальним досвідом, закладеним у цій проблемі, має важливе значення для утвердження в українському суспільстві спектра етичних критеріїв та обмежень. Для адекватного, нового прочитання гендерної проблеми ОУН та УПА окреслюється проблема глибокого критичного аналізу, наукових здобутків у названій площині українських та зарубіжних вчених, напрацювань радянської історіографії, а також вивчення інформаційного потенціалу жіночої історії ОУН в архівних матеріалах.

Мінаєва.А.В
НТУ «ХПІ»

МИТЕЦЬ В УМОВАХ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ М.О.БУЛГАКОВА)

Актуальність даної теми зумовлена одвічною проблемою відносин між владою та письменниками, які складалися майже у всі часи непросто: заборона слова, пошук винних, заборона друкування, вигнання по відношенню до митців були в історії поширеним явищем. В межах даної до-